

Møtedato: 29. august 2018
Arkivnr.:

Saksbeh/tlf:
Finn Henry Hansen, 75 51 29 00

Sted/Dato:
Bodø, 11.7.2018

Styresak 101-2018 Fastlegetjenesten i Nord-Norge, status og fremtid - oppfølging av rapport

Formål

Hvorfor fremmes denne styresaken?

Spesialisthelsetjenesten er helt avhengig av at førstelinjen er i stand til å løse sitt oppdrag på en god måte. Det gjelder pleie- og omsorgstjenestens evne til å håndtere utskrivningsklare pasienter, men spesielt fastlegene som gjennom sine henvisninger i høy grad påvirker volum og innhold i sykehusenes portefølje. Helse Nord RHF har derfor tatt initiativ til å kartlegge status for fastlegetjenesten i Nord-Norge, som utgangspunkt for å analysere framtidens utfordringer med hensyn til rekruttering, stabilisering m. m..

Styret i Helse Nord RHF ba i styremøte 25. oktober 2017 om å få en orientering om situasjonen rundt fastlegeordningen og rekruttering av leger til primærhelsetjenesten.

Hvordan bidrar styresaken til å oppfylle Helse Nord's strategi?

Helse Nord's overordnede strategi om *forbedring gjennom samarbeid*, forutsetter at også viktige samarbeidsparter er i stand til å løse sine oppgaver. Saken har nær sammenheng med de temaer og problemstillinger som belyses i regional utviklingsplan 2035 for Helse Nord, og spesielt med de utfordringer som knytter seg til vekst i behov og oppgavedeling mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. De premisser som nasjonalt legges til grunn for overføring av oppgaver til kommunehelsetjenesten, forutsetter en fastlegetjeneste som har kapasitet til å håndtere det medisinskfaglige merarbeid som knytter seg til disse oppgavene.

Beslutningsgrunnlag

Den vedlagte rapporten, som er bestilt av Helse Nord RHF og utarbeidet av Nasjonalt senter for distriktsmedisin (NSDM), dokumenterer en rekke kjennetegn ved fastlegene som har relevans og betydning for rekruttering og stabilisering av landsdelens fastleger. Rapporten presenterer analyser på flere nivåer, inkludert kommunetyper (sentrum-periferi), lokalsykehusområder og regionrådsområder. Det vises i hovedsak til sammendraget av rapporten i vedlegg 1, og selve rapporten i vedlegg 2 med hensyn til spesifiserte og mer detaljerte analyser.

Stabilitetsforskjeller og turnover blant fastlegene

Rapporten viser at stabiliteten blant fastleger i Nord-Norge er vesentlig lavere enn i resten av landet. Dette innebærer at landsdelen kontinuerlig må rekruttere nye leger. Denne mangelen på stabilitet er, ikke uventet, klart størst i de mest perifere kommunene, men rekrutteringsutfordringen er også økende i større kommuner.

Den lave varigheten for fastlegeavtalene i Nord-Norge har som konsekvens at den årlige utskiftningen av fastleger i nord er langt større (12,8 %) enn i landet for øvrig (7,3 %). Det er dessuten trekk ved det nasjonale arbeidsmarkedet for fastleger som gir grunn til å anta at denne forskjellen kan komme til å øke. Det følger av at hver fjerde fastlege i Norge er over 60 år, noe som de kommende fem til ti år vil øke det aldersbetingede erstatningsbehovet, som for øvrig er klart størst i sentrale strøk utenfor Nord-Norge. Dermed blir kommunene i nord i den neste ti-årsperioden langt mer konkurranseutsatt i kampen om å rekruttere og beholde fastleger.

Det årlige rekrutteringsbehovet i 2017

Basert på turnover i perioden vi har bak oss, var det i 2017 behov for å rekruttere 68 nye fastleger til erstatning for de som har sluttet. I tillegg kom behovet for å rekruttere leger til de 26 lister uten fastlege. Samlet utgjorde det et rekrutteringsbehov på 94 fastleger i 2017.

Framtidens leger vil ha andre krav til listelengde og arbeidstid, og flere eldre pasienter vil også øke behovet for fastleger

Den økende andelen kvinnelige leger, men også yngre mannlige leger krever kortere arbeidstid og mer overkommelige vakter, noe som vil medføre behov for flere fastleger. Om man reduserer listelengden med 5, 10 eller 15 prosent, vil det alene generere ytterligere behov for henholdsvis 15, 31 og 48 nye fastleger i landsdelen. I tillegg vil den økte andelen eldre øke behovet for fastlegetjenester.

Aktuelle tiltak som er omtalt i rapporten

I rapportens siste kapittel omtales aktuelle tiltak for å styrke rekruttering og stabilisering av fastleger. Blant tiltakene legges det stor vekt på kommunenes organisering av fastlegetjenesten (eksemplifisert med Nordkapp-modellen og Nordsjø-modellen), Andre tiltak dreier seg om ulike aspekter ved samarbeidet mellom helseforetakene og kommunene/fastlege. Det gjelder både tilgang til LIS¹-stillinger for spesialisering i allmenntilleggsmedisin, samarbeid om rekruttering, og om å styrke det faglige samarbeidet mellom fastleger og spesialisthelsetjenester. Endelig vektlegger rapporten betydningen av å gripe fatt i den helhetlige konteksten rundt fastlegenes arbeidsoppgaver, slik at alle oppgaver, og ikke bare listepasientene, inkluderes i vurderingene.

Adm. direktørs vurdering

Adm. direktør vurderer den foreliggende rapporten om fastlegetjenesten i Nord-Norge som nyttig, kunnskapsbasert dokumentasjon for å skaffe seg oversikt over framtidens rekrutteringsbehov. Rapporten skisserer i tillegg til dokumentasjon av faktiske forhold, også mulige tiltak som kan iverksettes for å møte utfordringene.

¹ LIS: Lege i spesialisering

Helse Nord RHF vil ta et medansvar for at rapporten følges opp i samarbeid med berørte parter, først og fremst kommuner, KS², og fylkesmannen i de tre fylkene i nord.

I første omgang kan dette gjøres ved å sette sammen en arbeidsgruppe med representanter fra ovennevnte aktører. Med utgangspunkt i rapporten bør en slik arbeidsgruppe få i mandat å prioritere konkrete tiltak som kan bidra til å styrke rekruttering til og stabilisering i fastlegestillingene.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF tar informasjonen om *Rapport fra NSDM: Fastlegetjenesten i Nord-Norge* til orientering.
2. Styret ber adm. direktør om å følge opp rapporten i samarbeid med de berørte parter, først og fremst kommuner, kommunesektorens organisasjon (KS) og fylkesmenn i de tre nord-norske fylker.
3. Styret ber adm. direktør videre om å ta initiativ til etablering av en arbeidsgruppe som får i mandat å fremme forslag om konkrete, prioriterte tiltak som kan bidra til å styrke rekrutteringen til og stabiliseringen i fastlegestillingene i Nord-Norge.

Bodø, den 11. juli 2018

Lars Vorland
Adm. direktør

Vedlegg:

1. Sammendrag av rapporten *Rapport fra NSDM: Fastlegetjenesten i Nord-Norge*
2. Rapport fra NSDM: Fastlegetjenesten i Nord-Norge

Rapporten er publisert på NSDMs nettsted - se her:
[*Fastlegetjenesten i Nord-Norge - rapport fra NSDM*](#)

² KS: kommunesektorens organisasjon